

Raadsvoorstel

Onderwerp : Voorlopig ontwerp Regionale Energiestrategie Twente 1.0

Zaaknr/Documentnr : 21Z00658/21.0006911

Portefeuillehouder : J. van Essen

Losser, 30 maart 2021

Voorstel

1. Commitment uit te spreken voor de realisatie van de RES Twente 1.0 als strategisch koersdocument.
2. Commitment op de gezamenlijke ambitie van de 14 Twentse gemeenten, waterschappen en provincie:
 - a. Samen willen we in 2030 in Twente 1,5 Terawattuur (Twh) duurzaam elektriciteit opwekken met een combinatie van wind- en zonne-energie, waarbij elke gemeente zelf verantwoordelijk is voor de eigen bijdrage in Gwh. Hierbij is overprogrammering in de planfase mogelijk nodig, vanwege te verwachten planuitval (op basis van ervaring is dat 30%).
 - b. De uitwerking van de Regionale Structuur Warmte voor Twente.
3. Akkoord te gaan met de (proces)afspraken om te komen tot de RES Twente 1.0.
4. Akkoord te gaan met het gewijzigde bod van de Noordoost Twentse gemeenten van 225 GWh en de stuurgroep van de RES Twente te verzoeken het gewijzigde bod in de definitieve RES Twente 1.0 te wijzigen.
5. Eventuele reacties op het voorlopig ontwerp RES Twente 1.0 kenbaar te maken aan het College van B&W.

Samenvatting

De aanleiding voor het opstellen van de Regionale Energiestrategie (RES) in Twente is het landelijke Klimaatakkoord (2019). In het Klimaatakkoord is Nederland opgedeeld in 30 energieregio's. Het Rijk vraagt van de dertig regio's in Nederland, die werken aan de energietransitie, een voorstel te maken om gezamenlijk 35 Terawattuur (TWh) duurzame elektriciteit op land op te wekken in 2030. Twente is één van de 30 energieregio's die een bijdrage levert aan het behalen van de doelen en afspraken in het Klimaatakkoord. In het voorlopige ontwerp RES Twente 1.0 staat beschreven wat de bijdrage van Twente is. Noordoost Twente maakt als geheel onderdeel uit van deze samenwerking in Twente en draagt gezamenlijk - onder voorbehoud van goedkeuring door de gemeenteraad - 225 GWh bij aan de concept RES Twente van 1,5TWh.

De gemeente Losser levert via NO-Twente haar bijdrage aan het Klimaatakkoord en hierbij zijn de duurzaamheidsvisie en de in het coalitieakkoord genoemde aantallen het kader voor onze bijdrage aan de RES Twente 1.0.

De RES Twente 1.0 is een strategisch koersdocument met daarin op hoofdlijnen opgenomen hoe we richting 2030 kunnen varen om in Twente 1,5 TWh aan elektriciteit op te wekken met wind- en zonne-energie.

Door nu het voorlopige ontwerp RES Twente 1.0 aan de raden voor te leggen, kunnen zij hierover een opiniërend oordeel vormen en deze meegeven aan andere volksvertegenwoordigers, de programma-organisatie en de stuurgroep RES Twente. De

reacties worden meegenomen bij de totstandkoming van het definitieve ontwerp RES Twente 1.0.

Aanleiding

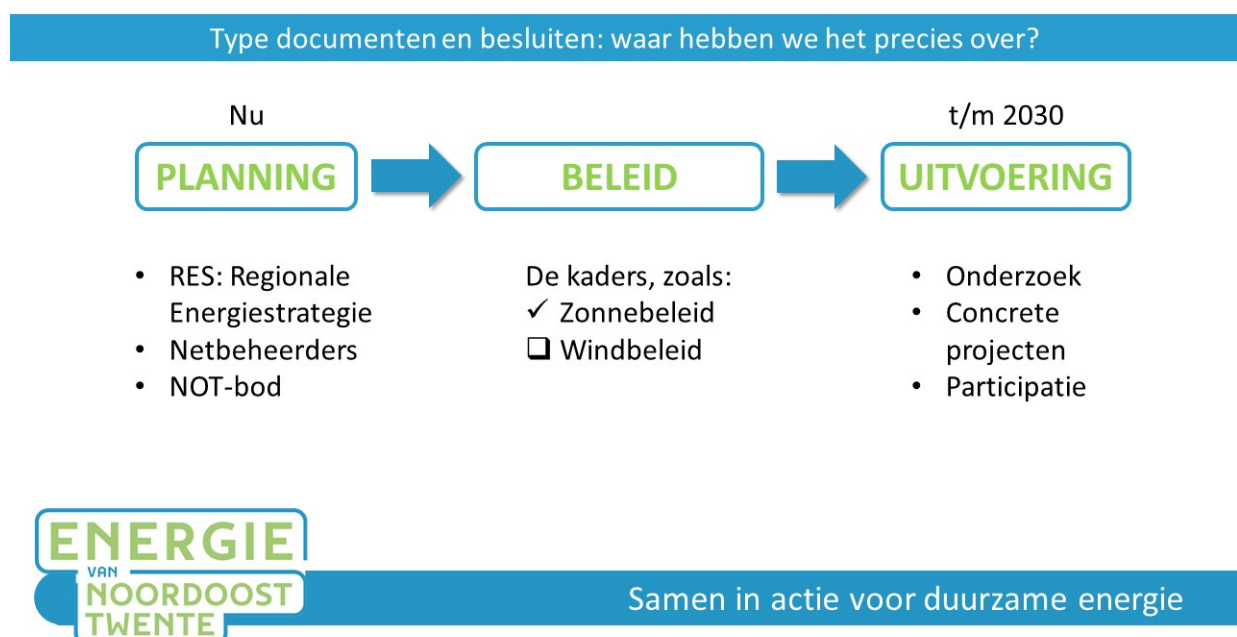
Alle Twentse gemeenten (via VNG), Provincie en Waterschappen hebben het klimaatakkoord ondertekend en de startnota RES vastgesteld. Hiermee hebben zij zich gecommitteerd aan deelname aan het RES proces. Als Twentse gemeenten, provincie Overijssel en Waterschappen Vechtstromen en Rijn en IJssel willen we ons steentje bijdragen, binnen de reële mogelijkheden die we in Twente hebben, waarbij we gebruik maken van het afwegingskader uit de Startnota RES-Twente die door uw gemeenteraad is vastgesteld. *(Bijlage: Startnotitie Energiestrategie)*

Totstandkoming

Bij de totstandkoming van de RES-Twente 1.0 werken we van grof naar fijn. Het startpunt in dit proces is startnota energiestrategie Twente (2019). Deze is vastgesteld door gemeenteraden, leden van het Algemeen bestuur van het waterschap en Provinciale Staten. Vervolgens is de concept RES-Twente (7-4-20) vastgesteld in de Colleges van B en W in Twente, het College van Gedeputeerde Staten en in het Dagelijks bestuur van waterschap Vechtstromen. De betrokken volksvertegenwoordigers hebben opmerkingen en suggesties ingediend. In juni 2020 is de concept RES Twente aangeboden aan het Nationaal Programma RES. Hierin is aangegeven wat er nodig is in het behalen van de gestelde doelen.

Na het opleveren van de concept-RES in april 2020 is in verschillende thematafels en werkgroepen gewerkt om te komen tot een concreter voorstel, de geschikte zoekgebieden (mogelijke locaties), het opstellen van een regionale structuur warmte, maar ook de invulling van lokaal eigendom en de mogelijkheden voor nieuwe verdienmodellen (wat levert het op voor de omgeving). Parallel aan dit proces hebben diverse momenten plaatsgevonden, waarbij de bestuurders van de betrokken partners met elkaar hebben gesproken over de bijdrage aan de klimaatdoelstellingen. Dit heeft geleid tot versterking van de Twentse inzet en begrip voor elkaars lokale posities. Losser heeft andere gemeenten altijd voor gehouden dat wij ons deel inbrengen, maar dat anderen ook naar vermogen moeten bijdragen.

Samenhang met andere documenten en besluiten

Bijdrage Twente aan Klimaatakkoord

Twente wil in 2030 ca 1,5 TWh (1500 GWh) aan elektriciteit duurzaam opwekken. Dat is de helft van het huidige elektriciteitsverbruik. Van die 1500 GWh is nu 1248 GWh als voornemen in beeld bij de 14 Twentse gemeenten. De resterende 252 GWh moet nog gevonden worden. Op weg naar de RES Twente 2.0 is het wenselijk voor besparing van maatschappelijke kosten en ruimte (grondbeslag) om de verhouding te verschuiven richting 60% wind en 40% zonne-energie. Daarna volgt nog een aanvullende opgave tot 2050.

Gewijzigd bod vanuit Noordoost Twente

In de gezamenlijke raadsbijeenkomst van 18 maart j.l. is aangegeven dat bij de totstandkoming van het aanbod van NOT aan de RES Twente in 2019 een verkeerde aanname is gedaan dat het energieverbruik van NOT 19,5 % zou zijn. Dit percentage blijkt niet correct, zo is uit natrekking van de cijfers gebleken en had 14,7% moeten zijn.

Het aanbod vanuit NOT aan de RES Twente wordt naar beneden bijgesteld tot 225 GWh en is als volgt tot stand gebracht:

In 2019 (peiljaar 2017 uit de klimaatmonitor en opgenomen op factsheets RES mei 2019) was het verbruik van NOT 464 GWh, zijnde 14,7% van het totale energieverbruik in Twente in 2017 van 3159 GWh.

Uitgaande van een bijdrage van een gezamenlijk realistisch bod van 1,5 TWh vanuit Twente aan het landelijk wettelijke Klimaatakkoord van 35TWh, wordt het aandeel van 14,7% ingebracht in de RES Twente. Dit is 220,50 GWh en dit wordt afgerond naar 225 GWh (op hele windturbines).

Dit kan worden vertaald naar:

- 63 ha grootschalig zon op bedrijfsdaken, 100 hectare zonnenvelden en 9 windturbines.

Deze mix kan in de loop van de uitvoering anders worden ten gevolge van initiatieven van onderop, technologische ontwikkelingen of nieuwe inzichten etc. Daarom wordt de RES elke twee jaar geëvalueerd en is de hierboven vermelde mix van NOT niet in "beton gegoten".

Bijdrage Losser

Voor het aandeel van de gemeente Losser is aansluiting gezocht bij het geldende coalitieakkoord 2018-2022 en de Toekomstvisie Duurzaam Losser 2040. Deze documenten zijn daarmee het kader waarbinnen het college een Lossers bod heeft gedaan.

In het coalitieakkoord 2018-2022 is het volgende opgenomen: *"We zetten in op één á twee grotere zonneparken (15-30 hectare), biogas en één windpark (6-7 windmolens)".*

Dit is te vertalen in een Losserse bijdrage van 70 GWh.

In de concept RES Twente 1.0 was het gezamenlijke bod van de NOT-gemeenten 335 GWh. Per gemeente ca. 83 GWh. De Losserse ambitie paste hier binnen.

Na herberekening is het gezamenlijke bod van de NOT-gemeenten bijgesteld naar 225 GWh. Per gemeente ca. 57 GWh. De Losserse ambitie past hier niet meer binnen. Daarom stelt ook Losser haar bod bij naar ca. 57GWh.

Gekeken kan worden of Losser zelf in de loop van de jaren (richting einddoel) wat meer kan doen, om zo lokaal aansluiting te houden met ons coalitieakkoord zonder daar de NO-Twentse samenwerking mee te belasten. Deze inspanning wordt ook niet ingebracht bij de RES.

Zoekgebieden worden niet vastgesteld.

Bij het vaststellen van de RES Twente 1.0 worden geen zoekgebieden vastgesteld. De zoekgebieden wind worden pas na de zomer bij de besluitvorming over het windbeleid vastgesteld. Ons windbeleid is daarmee leidend voor locaties voor grootschalige opwek.

Voorlopig ontwerp Regionale Energiestrategie (RES) Twente 1.0 voorgelegd.

De stuurgroep RES Twente heeft het voorlopig ontwerp Regionale Energiestrategie (RES) Twente 1.0 voorgelegd. Dit voorlopig ontwerp is een tussenproduct op weg naar het definitieve ontwerp RES Twente 1.0. Een coproductie van alle betrokken partners. Hierin is op hoofdlijnen opgenomen hoe we willen zorgen dat we richting 2030 de juiste strategische koers kunnen varen om de helft van het huidige elektriciteitsverbruik op te wekken met wind- en zonne-energie en gebouwen aardgasvrij te verwarmen. Het voorlopig ontwerp is een belangrijke tussenstap en bedoeld om de komende periode reacties te verzamelen van raadsleden, statenleden, maar ook de regionale stakeholders vanuit bijvoorbeeld duurzaamheid, natuur & landschap, landbouw & leefbaarheid en toerisme.

De RES Twente 1.0 moet worden gezien als een 'regionaal verdrag' tussen de deelnemende partijen, dat juridisch niet bindend is. Elke partij afzonderlijk zal zich zwaarwegend inspannen om de bijdrage aan duurzame opwek elektriciteit in Gigawattuur (GWh) die ze hebben toegezegd ook te gaan realiseren in regionaal verband onderweg naar 2030.

Doel

Het vaststellen van de het voorlopig ontwerp RES 1.0 Twente is een onderdeel om te komen tot een definitieve versie op 1 juli 2021 conform het Klimaatakkoord.

Resultaten van overleg en inspraak

Door de initiatiefgroep RES met vertegenwoordigers vanuit de 14 gemeenteraden, is voorgesteld de RES 1.0 in twee stappen te behandelen in de raden. Door in maart/april het voorlopig ontwerp RES 1.0 te behandelen in uw raad/staten/AB, waarop moties kunnen worden ingediend die een meerderheid krijgen in de raad/staten/AB kan invloed worden uitgeoefend op het eindresultaat; de RES 1.0. Deze wordt definitief ter besluitvorming aangeboden in juni 2021 en op 1 juli aan het Nationaal Programma RES overhandigd.

Argumenten

1.1. Partijen hebben zich gecommitteerd aan deelname RES proces

Alle Twentse gemeenten (via VNG), Provincie en Waterschappen hebben het klimaatakkoord ondertekend en de startnota vastgesteld. Hiermee hebben zij zich gecommitteerd aan deelname aan het RES proces. Als Twentse gemeenten, provincie Overijssel en Waterschappen Vechtstromen en Rijn en IJssel willen we een steentje bijdragen, binnen de reële mogelijkheden die we in Twente hebben, waarbij we gebruik maken van het afwegingskader uit de Startnota RES-Twente.

2.1. Uitkomst komt voort uit een gelopen proces.

Het energie-bod dat in de RES Twente opgenomen is komt voorts uit het gelopen proces om gezamenlijk tot een regionaal plan te komen. Gedurende dit proces zijn bestuurders en raadsleden meegenomen.

Omdat we op het vlak van de energietransitie in Noordoost Twente intensief samenwerken met de vier gemeenten hebben we ook een gezamenlijk bod uitgebracht voor de bijdrage aan de RES-Twente.

Voorgesteld wordt om het NOT-bod voor de definitieve RES-Twente 1.0 te wijzigen naar 225 GWh.

2.2.a. Overprogrammering is nodig. (Reactie NP RES op concept RES Twente)

Het PBL heeft berekend dat de optelsom van de regionale plannen leidt tot een bod van 52,5 TWh. De realisatie van de regionale plannen is echter met de nodige onzekerheid omgeven. Nadere verkenning levert een inschatting voor hernieuwbare elektriciteitsproductie in 2030 op met een bandbreedte van 31,2 tot 45,7 TWh. Of het doel van 35 TWh wordt gehaald, is nog geen gegeven. De onzekerheden betreffen de sanering van verouderde windmolens voor 2030 en de realisatiegraad van geplande projecten. De andere helft van het bod bestaat uit

ambities die nog grotendeels concreet moeten worden gemaakt, zoals ook in Twente het geval is. Een belangrijke onzekerheid is de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk. Overprogrammeren is nodig om de doelstellingen uiteindelijk te kunnen halen.

2.2.b. Warmte onderbelicht.

Warmte is vaak nog een onderbelicht onderwerp landelijk in de RESsen. Dit hebben we als Twente volgens het NPRES echter al goed opgepakt in de opzet voor de Regionale Structuur Warmte die onderdeel uitmaakt van het voorlopig ontwerp RES Twente 1.0. Door twee coalities (warmtenet en biogas/groengas) wordt hier nadere uitwerking aan gegeven.

3.1. (Proces)Afspraken zijn nodig om verschil in interpretatie te stroomlijnen.

In de aanloop naar het voorlopig ontwerp RES 1.0 is gebleken dat sommige gemeenten zienswijzen bij elkaar gingen in dienen of er verschillende rekenmethodes op na hielden ter ondersteuning van hun bod. Soms werden zaken verschillend geïnterpreteerd. De afspraken zijn bedoeld als een kader/leidraad naar elkaar toe en nodigen uit tot een collegiaal overleg. Hiermee wordt het gezamenlijk belang geborgd vanuit de verschillende (soms eigen) perspectieven.

4.1. Er zijn verkeerde aannames gedaan

In de gezamenlijke raadsbijeenkomst van 18 maart j.l. is aangegeven dat bij de totstandkoming van het aanbod van NOT aan de RES Twente in 2019 een verkeerde aanname is gedaan dat het energieverbruik van NOT 19,5 % zou zijn. Dit percentage blijkt niet correct, zo is uit natrekking van de cijfers gebleken en had 14,7% moeten zijn.

Het aanbod vanuit NOT aan de RES Twente wordt naar beneden bijgesteld tot 225 GWh.

Dit kan worden vertaald naar:

- 63 ha grootschalig zon op bedrijfsdaken, 100 hectare zonnenvelden en 9 windturbines.

4.2. Extra ruimte gevraagd op het elektriciteitsnetwerk

De noordoost Twentse gemeenten vragen samen om extra ruimte te reserveren op het elektriciteitsnetwerk om mogelijke toekomstige initiatieven die naar verwachting gaan ontstaan, te kunnen aansluiten. Vanuit de RES organisatie is aangegeven dat men meewerkt aan deze oplossing en dat dit wordt vertaald in de definitieve RES 1.0.

Kantttekeningen

1. Juridisch niet bindend, wel zwaarwegende inspanningsverplichting.

Tijdens het bestuurlijke afstemmingsoverleg is aangegeven dat de RES Twente 1.0 gezien moet worden als een juridisch niet bindend verdrag tussen de deelnemende partijen. Elke partij afzonderlijk zal zich zwaarwegend inspannen om de bijdrage aan duurzame elektriciteit opwek in GWh die ze hebben toegezegd ook te gaan realiseren onderweg naar 2030.

Wanneer een college of raad uiteindelijk niet kan instemmen met de definitieve RES 1.0 zal het escalatiemodel¹ zoals omschreven in de startnota RES in werking worden gesteld. Alle partijen hebben de startnota vooraf vastgesteld.

2. Urgentie RES 1.0. is groot

¹ Escalatie

De Energiestrategie Twente is gebaseerd op een aanpak die aansluit op regionale en lokale ambities. Tegelijkertijd is de afspraak tussen landelijke en decentrale overheden dat alle RES-en samen optellen tot een compleet landelijk plan van 35 TWh. Uitgangspunt bij de Energiestrategie Twente is dat er één realistisch plan namens de 14 gemeenten in Twente, de provincie en de waterschappen komt. Indien de bijdrage van de regio Twente te laag is of bepaalde gemeenten onvoldoende willen bijdragen zal de provincie haar sturingskracht inzetten. Deze sturingskracht wordt opgebouwd vanuit de voorkantsamenwerking (praten, confronteren en aanspreken) en kan uiteindelijk leiden tot een aan gemeente(n) toegewezen aandeel in het regionale plan.

We moeten nu aan de slag om klimaatverandering te vertragen en in 2030 te voorzien in elektriciteitsbehoefte. Als we nu niets doen, halen we onze doelen in 2030 niet en komen we landelijk, maar ook wereldwijd verder in de problemen door de klimaatverandering. In diverse media is er discussie over of het doel van 35 TWh in 2030 niet al bijna gehaald is. De praktijk leert dat het realiseren van duurzame opwek vraagt om een grote inspanning en lastige, vaak politieke, keuzes in de regio's en op nationaal niveau. Projecten hebben vaak lange doorlooptijden en soms blijkt het elektriciteitsnetwerk niet toereikend te zijn. De ervaring is dat een deel van alle voorgenomen projecten (ook met toegekende SDE-subsidie) afvallen voordat ze daadwerkelijk worden gerealiseerd. Het ligt daarom niet in de lijn der verwachting om op voorhand de ambities bij te stellen.

Participatie

Coronamaatregelen hebben in de communicatie- en participatieprocessen voor hoofdbreken gezorgd. Tegelijkertijd heeft het ons ook nieuwe werkvormen gebracht, zoals digitale markten, webinars, online enquêtes, etc. Hierbij hebben veel mensen kennis kunnen maken met de plannen en kunnen reageren op de plannen die door gemeenten zijn gepresenteerd. In de voorlopige RES Twente 1.0 leest u wat welke gemeenten en de RES concreet aan acties hiervoor hebben uitgevoerd en wat dit heeft opgeleverd.

De gemeente Losser heeft in de RES-samenwerking altijd aangegeven dat participatie bij uitstek een lokaal gemeentelijk vraagstuk is. Onze inwoners willen participeren bij lokale projecten en beleidsvoornemens. De RES heeft meer het karakter van een strategisch planningsdocument.

Bij concrete ontwikkelingen staan we daarom zelf aan de lat om (aanvullend) participatie vorm te geven op het lokale niveau.

Vervolg

Door nu het voorlopige ontwerp RES Twente 1.0 aan de raden voor te leggen, kunnen zij hierover een opiniërend oordeel vormen en deze meegeven aan andere volksvertegenwoordigers, de programma-organisatie en de stuurgroep RES Twente. De reacties worden meegenomen bij de totstandkoming van het definitieve ontwerp RES Twente 1.0.

De planning ziet er als volgt uit:

- 18 maart Q&A-sessie Noordoost Twente
- 7 april technische briefing / Beeldvorming voorlopige ontwerp RES Twente 1.0
- 8 april 'Raad in gesprek met inwoners'.
- 13 april Oordeelvorming voorlopige ontwerp RES Twente 1.0
- 20 april Besluitvorming voorlopige ontwerp RES Twente 1.0
- 22 april: bijeenkomst volksvertegenwoordigers, waaronder **raadsleden**, (opiniërend, moties via vehikel raadsvoorstel)
- 10 mei: stuurgroep RES Twente 1.0 (opiniërend)
- 19 mei: bijeenkomst Twenteraad en partners RES Twente (opiniërend)
- 22 juni oordeelsvorming **definitieve** RES Twente 1.0
- 29 juni Besluitvorming **definitieve** RES Twente 1.0
- 1 juli 2021 oplevering RES Twente (bestuurlijk vastgesteld)

De raad kan bijvoorbeeld via in de raad aangenomen moties op 22 april tijdens de volksvertegenwoordigingsbijeenkomst in Twente-verband inbrengen welke wijzigingen zij wil zien in de voorontwerp RES. Dit kan aan de stuurgroep worden meegegeven die dit op 10 mei bespreekt. Dit leidt tot de definitieve RES 1.0, welke ter besluitvorming aan u wordt aangeboden in mei/juni.

Op 1 juli 2021 dient de bestuurlijk trekker de RES Twente 1.0 in bij het Nationaal Programma RES.

De energiestrategie wordt tussen 2021 en 2030 iedere twee jaar door de volksvertegenwoordigers bijgesteld. Het is een dynamisch proces tussen gestelde doelen en maatschappelijke acceptatie. De RES Twente 1.0 is daarmee te beschouwen als een koersdocument.

Het college van burgemeester en wethouders van Losser;

secretaris,

burgemeester,

Bijlagen behorende bij dit Raadsvoorstel

Omschrijving	Datum	Corsanummer
Voorlopig ontwerp RES Twente 1.0	08-03-2021	21.0006683
Afspraken-voorlopig-ontwerp-RES-Twente	08-03-2021	21.0006778
Startnota Energiestrategie	22-11-2019	19.0030022
Raadsinformatie Regionale Energie Strategie	07-04-2020	20.0007811
Raadsbesluit Voorlopig ontwerp Regionale Energiestrategie Twente 1.0	17-03-2021	21.0007612